

Noget tyder med andre ord på, at de »børnebølger«, som plager institutionsudbygningen i udprægede vækstkommuner, har et yderligere negativt modstykke i de større byers hastigt faldende børnetal, der ser ud til at hænge nøje sammen med problemerne i den ældre boligmasses privatejede etageejendomme, i de såkaldte »grå områder«.

I Københavns kommune er udviklingen knap så voldsom, som ovenfor skitseret for udvalgte områder i de største provinsbyer. I øjeblikket falder folketallet med et par procent om året (5), og antallet af 0-19 årige mindskes med godt 3 pct. pr. år. I følge kommunens fremskrivning (1977-92), der både rummer »demografiske« og »planlægningsorienterede« elementer, vil denne beskedne tilbagegang dog blive yderligere formindsket i løbet af firserne.

De samlede befolkningstal i alle Københavns kommunes 21 statistikdistrikter viser i øvrigt en temmelig ensartet udviklingstendens.

Ifølge de seneste befolkningsfremskrivninger fra Danmarks Statistik (alternativ 1 i ¹⁷⁾), bliver den gennemsnitlige årlige tilbagegang i perioden 1979-94 for befolkningstallet i Københavns kommune på 1,6 pct., mens Hovedstadsrådet baseret på forventningerne til boligbyggeriet skønner, at tilbagegangen kun bliver på 1,3 pct. pr. år.

Det skal endelig nævnes at aldersgruppen 80 og over, som den eneste aldersgruppe forventes at stige fra 22.000 i 1977 til 29.000 i 1992 (plus 1,9 pct. år). Dette vil selvsagt påvirke navnlig institutionerne for ældre en hel del og det skal i denne sammenhæng nævnes, at der siden PPI's udarbejdelse er kommet flere institutionstyper ind i billedet bl. a. forskellige former for daginstitutioner for ældre, samt langt større dækningsprocenter i institutionerne for de yngre aldersklasser, hvilket formentlig har øget nogle af tallene i tabel 5.

Da man endnu ikke har høstet erfaringer med byfornyelsens komplicerede samspil med befolkningsudviklingen og nybyggeriet er det vanskeligt at udtale sig om konsekvensen heraf, men med udgangspunkt i de ret omfattende indgreb man har foretaget på

Indre Nørrebro, får man måske en strømpil for byfornyelsens befolkningsmæssige og sociale virkninger. De følgende oplysninger stammer dels fra Socialforskningsinstituttets undersøgelser på Nørrebro (18) og dels fra den af KBI udarbejdede rapport om »Indre Nørrebro« (19).

Oplysningerne synes at vise, at tilbagegangen i befolkningstallet kan reduceres, og det er lykkedes at formindske den sociale ensretning, hvilket viser sig i praktisk talt alle socio-økonomiske indikatorer som erhverv, indkomst, uddannelse, husstandssammensætning m.m. Samtidig har det dog ikke kunnet undgås, at der er sket en meget betragtelig udskifting af befolkningen, således at ufaglærte, pensionister og enlige udgør faldende andele, mens omvendt andelen af funktionærer og familier med børn stiger lidt.

Det skal i denne sammenhæng fremhæves, at den øgede investeringsaktivitet i de ældre bydele, som loven om byfornyelse og boligforbedring giver mulighed for, ikke nødvendigvis indebærer større befolkningskoncentrationer som antydnet i forbindelse med tabel 2.

Meget taler dog for, at øgede investeringer i de ældre bydele på langt sigt vil bidrage til at bevare en større tæthed i bymønstret og dermed²⁰⁾ skaber lavere drifts- og anlægskostninger for den tilhørende infrastruktur.

Sammenfattende konklusioner vedrørende økonomien i »genbrug« af social infrastruktur er vanskelig at drage. Navnlig i de centrale dele af de større provinsbyer, men også i København er der dog tale om en ret kraftig indskrænkning i folkeskolernes elevtal, og det må antages, at en øget boligforbedring og byfornyelse her i en vis udstrækning kan afbøde elevtabet i de ældre bydele og mindske elevpresset i byudviklingsområderne.

Byfornyelsens stabiliserende virkning på de lokale befolkningstal og den heraf afledte jævner elev- og klienttilgang kan generelt antages at være en fordel for institutionsområdet.

5. Overordnet infrastruktur

Den mere overordnede infrastruktur, der på institutionssiden omfatter læreanstalter,

¹⁸⁾ Byfornyelse på Nørrebro. Socialforskningsinstituttet. 1979.

¹⁹⁾ Helhedsplan. Indre Nørrebro. KBI, 1979.

²⁰⁾ Ulf Christiansen: Byggeri, byøkonomi og bystruktur, frihed, form (DAL/AA 1976).